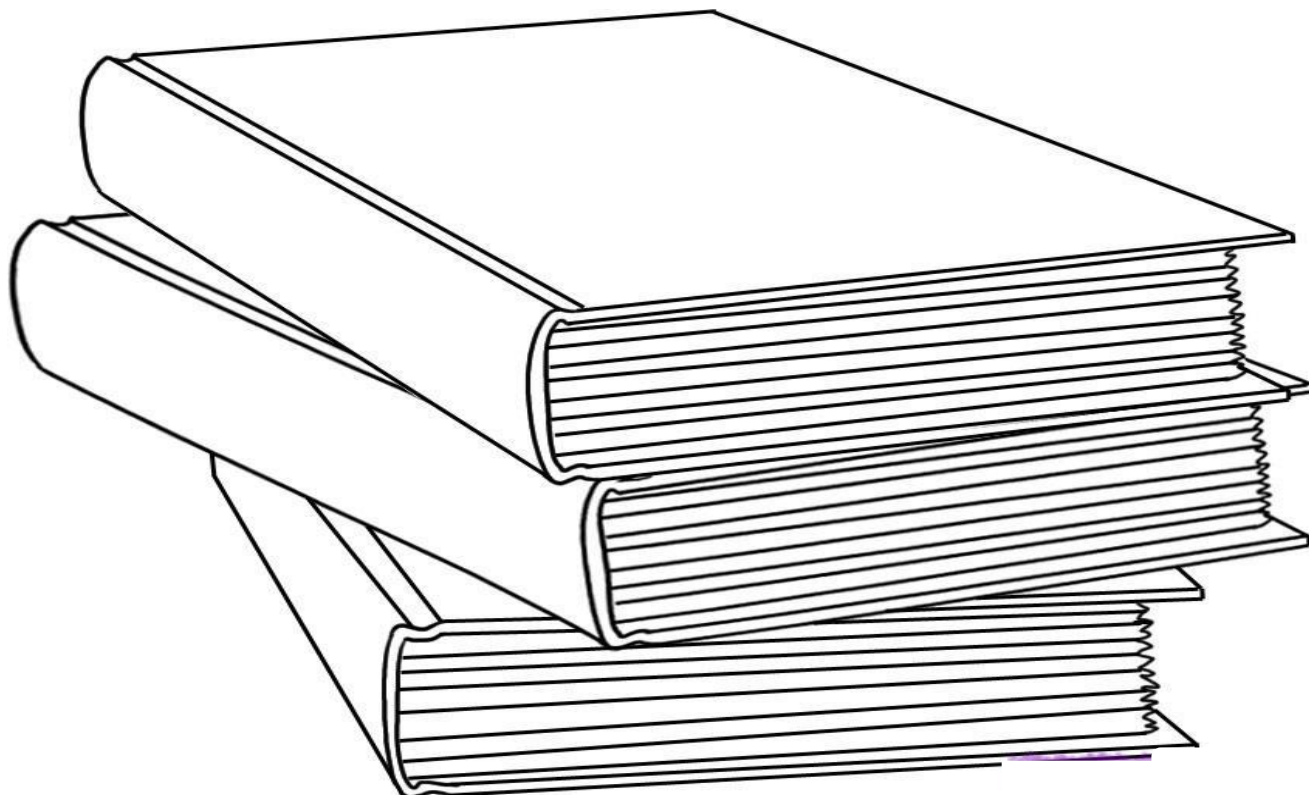

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УМАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ САДІВНИЦТВА**

Факультет лісового і садово-паркового господарства

кафедра геодезії, картографії і кадастру

Словник основних термінів з курсу „Оподаткування землі та нерухомості” для студентів освітнього рівня „Магістр”, що навчаються за освітньою програмою «Геодезія та землеустрій» та спеціальністю **193 «Геодезія та землеустрій»**

УМАНЬ – 2022

Укладачі:

Боровик П.М. – доцент кафедри геодезії, картографії і кадастру Уманського НУС, канд. екон. наук, доц.;

Шемякін М.В. – доцент кафедри геодезії, картографії і кадастру Уманського НУС, канд. с.-г. наук, доц.;

Кирилюк В.П. – доцент кафедри геодезії, картографії і кадастру Уманського НУС, канд. с.-г. наук, доц.;

Кисельов Ю.О. – професор кафедри геодезії, картографії і кадастру Уманського НУС, докт. геогр. наук, проф.;

Удовенко І.О. – доцент кафедри геодезії, картографії і кадастру Уманського НУС, канд. екон. наук, доц.

Рецензенти:

Поліщук В.В., доктор с.-г. наук, професор кафедри садово-паркового господарства Уманського НУС;

Колотуха С.М., канд. екон. наук, доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування Уманського НУС.

Схвалено на засіданні кафедри геодезії, картографії і кадастру Уманського НУС (протокол № 14 від 24 червня 2022 р.).

Рекомендовано до друку методичною комісією факультету лісового і садово-паркового господарства Уманського НУС (протокол № 6 від 27 червня 2022 р.).

© Боровик П.М.,
Шемякін М.В.,
Кирилюк В.П.,
Кисельов Ю.О.,
Удовенко І.О.
© Уманський НУС, 2022 р

А

Акциз – вид непрямого податку на товари й послуги, включеного в ціну і сплачуваного за рахунок покупців. Акцизи були поширені уже в ХІХ столітті. Розвиток акцизного оподаткування привів до появи універсального акцизу у формі податку з обороту, податку з продажу (купівель), податку на додану вартість. Розрізняють індивідуальні акцизи (за окремими вилами і групами товарів) і універсальні (наприклад, податок на додану вартість).

Акцизний податок є специфічним податком, що сплачується за індивідуальними ставками з вироблених, ввезених в Україну та реалізованих підакцизних товарів. Перелік підакцизних товарів і ставки акцизного податку встановлюються Верховною Радою України (тютюн, алкоголь, пальне і мастильні матеріали, скраплений газ, тощо).

Платниками акцизного податку є особи, що реалізують конфісковані та безхазяйні товари; особи що реалізують на митній території України товари, ввезені на Україну зі звільненням від оподаткування до закінчення терміну такого звільнення; особи, що відповідають за дотримання митних режимів (ліцензійні митні склади, тощо) при порушенні таких митних режимів; особи, відповідальні за виконання умов цільового використання товарів, які оподатковуються акцизним податком за ставкою 0 % або звільнених від оподаткування акцизним податком, та допустили порушення вимог їх цільового використання; національні виробники підакцизних товарів та суб'єкти, що імпортують чи реалізують ці товари.

Амортизаційний фонд — грошові ресурси, що формуються за рахунок амортизаційних відрахувань і призначені для відтворення основних фондів. Величину амортизаційного фонду обчислюють множенням балансової вартості основних фондів на норму амортизації.

Амортизація – поступове перенесення вартості основних фондів на продукцію або послуги, що виробляються з їхньою допомогою; цільове накопичення коштів та їхнє подальше використання для відновлення зношених основних фондів.

Б

Бюджет – план формування та використання фінансових ресурсів для забезпечення завдань і функцій, які здійснюються органами державної влади, органами влади Автономної Республіки Крим та органами місцевого самоврядування протягом бюджетного періоду.

Бюджети місцевого самоврядування – бюджети територіальних громад сіл, селищ, міст та їх об'єднань.

Бюджетна класифікація – єдине систематизоване групування доходів, видатків (у тому числі кредитування за вирахуванням погашення) та фінансування бюджету за ознаками економічної сутності, функціональної діяльності, організаційного устрою та іншими ознаками відповідно до законодавства України та міжнародних стандартів.

В

Військовий збір – це податковий платіж, платниками якого є особи, що отримують доходи, які є об'єктом оподаткування податком на доходи фізичних осіб.

Об'єктом справляння збору є доходи, які є об'єктом оподаткування податком на доходи фізичних осіб (заробітна плата, пенсії в розмірі понад 3 мінімальних заробітних плати, дивіденди, тощо). Ставка збору становить 1,5 відсотка від об'єкта оподаткування. Нарахування, утримання та сплата збору до бюджету здійснюються одночасно з

виплатою таких доходів. Відповідальними за утримання (нарахування) та сплату збору до бюджету є особи, що виплачують доходи.

Г

Гудвіл – комплекс заходів, спрямованих на збільшення прибутку підприємства без відповідного збільшення активних операцій, включаючи використання кращих управлінських рішень, домінуючого становища на ринку продукції (робіт, послуг), нових технологій тощо. Вартість гудвілу визначається різницею між ціною придбання і звичайною ціною відповідних активів.

Д

Державне мито — це плата, яка встановлена за вчинення юридичних дій та за видачу документів юридичного значення. Ставки державного мита встановлюються відсотках від суми договору чи позову, від вартості майна, або в твердих розмірах за одну послугу.

Державний бюджет – основний загальнодержавний фонд централізованих коштів. За допомогою бюджету держава концентрує певну частку валового внутрішнього продукту і централізовано розподіляє її на розвиток економіки, для потреб соціального захисту населення, утримання органів державної влади й управління, оборони країни. Державний бюджет на кожний фінансовий рік розглядається Верховною Радою України і затверджується як закон.

Державні цільові фонди – це фонди, які створені відповідно до законодавства України і формуються за рахунок визначених ним внесків юридичних і фізичних осіб.

Джерело податку – дохід, з якого платник сплачує податок. Джерело сплати може бути безпосередньо пов'язане з об'єктом оподаткування (коли оподатковується сам дохід або майно, що приносить дохід), а може і не мати стосунку до об'єкта оподаткування (наприклад, податки на майно і землю, які перебувають в особистому користуванні і не приносять доходу їх власникам). Податок може сплачуватись із доходу (незалежно від джерел його отримання), або капіталу (майна), коли для покриття податку доводиться витратити його частку.

Дивіденди – доходи, отримані суб'єктами господарювання за корпоративним правом у вигляді частки прибутку юридичної особи, включаючи доходи, нараховані у вигляді процентів на акції або на внески до статутних фондів.

Дохід суб'єкта оподаткування – надходження у власність або на користь фізичної чи юридичної особи коштів у національній чи іноземній валюті, а також грошовий еквівалент надходжень у вигляді інших валютних цінностей, майна, послуг, майнових і немайнових прав, а також приріст їхньої вартості, одержаний (нарахований, розподілений, набутий) від резидентів і нерезидентів.

Дохід у матеріальній формі — гроші, інші валютні цінності, грошовий еквівалент вартості манна, що має фізичні виміри та властивості, одержані суб'єктом оподаткування у власність.

Дохід у нематеріальній формі – грошовий еквівалент вартості послуг, майнових і немайнових прав, що не мають фізичних вимірів, одержаний суб'єктом оподаткування в користування або у власність.

Доходи бюджету – усі податкові, неподаткові та інші надходження на безповоротній основі, справляння яких передбачено законодавством України (включаючи трансферти, дарунки, гранти).

Е

Екологічний податок сплачують підприємства, установи, організації, а також громадяни за викиди в атмосферу забруднюючих речовин стаціонарними і пересувними джерелами забруднення; скиди забруднюючих речовин у водні ресурси і підземні горизонти; розміщення відходів у навколишньому природному середовищі.

Об'єктами обчислення податку є: обсяги забруднюючих речовин, які викидаються в атмосферне повітря або скидаються безпосередньо у водний об'єкт, та обсяги відходів, що розмішуються у спеціально відведених для цього об'єктах – для стаціонарних джерел забруднення; обсяги фактично спожитих видів пального, завдяки використанню якого утворюються забруднюючі речовини – для пересувних джерел забруднення.

Є

Єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування – це консолідований страховий внесок, що одночасно утримується до всіх фондів у сфері загальнообов'язкового державного соціального страхування в обов'язковому порядку та на регулярній основі з метою забезпечення захисту у випадках, передбачених законодавством, прав застрахованих осіб та членів їхніх сімей на отримання страхових виплат (послуг) за діючими видами загальнообов'язкового державного соціального страхування.

Єдиний митний тариф – це перелік митних ставок на всі товари, роботи та послуги, ввезені на територію України.

Єдиний податок сплачують суб'єкти спрощеної системи оподаткування, обліку та звітності. Спрощена система оподаткування, обліку та звітності запроваджена для суб'єктів малого підприємництва фізичних та юридичних осіб, зокрема й суб'єктів агробізнесу. Сплата єдиного податку звільняє від сплати більшості податків, зборів, обов'язкових платежів, крім єдиного соціального внеску.

Єдиний податок для агробізнесу (IV групи платників єдиного податку) сплачують сільськогосподарські товаровиробники, що є юридичними особами, у яких частка сільськогосподарського товаровиробництва за попередній податковий (звітний) рік дорівнює або перевищує 75 % їх сукупних доходів.

З

Закон про Державний бюджет України – закон, який затверджує повноваження органам державної влади здійснювати виконання Державного бюджету України протягом бюджетного періоду.

Л

Лізинг – спосіб фінансування інвестицій, заснований на довгостроковій оренді майна при збереженні права власності за орендодавцем; середньо- і довгострокова оренда машин, обладнання і транспортних засобів.

М

Марка акцизного податку – це спеціальний знак, яким маркують алкогольні напої і тютюнові вироби, наявність якого підтверджує сплату акцизного збору, легальність ввезення та реалізації на території держави цих виробів.

Мито - непрямий податок, що стягується з товарів, які переміщуються через митний кордон країни. Платниками мита є декларанти товарів, які переміщують товари через кордон. Об'єктом оподаткування є митна вартість товарів, або кількісна оцінка, що залежить від виду встановлених ставок. Ставки мита встановлюються у процентах до

митної вартості або у грошовому вимірі в євро на одиницю товару чи певну одиницю його характеристики. Процентні ставки мита встановлено на трьох рівнях: повні, пільгові, преференційні, їх застосування залежить від того, який митний режим встановлено в Україні для тієї чи іншої країни походження товарів. Порядок обчислення та сплати. Обчислення мита проводиться за встановленими ставками за товарними групами. Сплата проводиться декларантом і є підставою для випуску товарів з митниці.

Митна вартість – ціна, яка фактично сплачена або підлягає сплаті, за товари чи інші предмети, що підлягають оподаткуванню митом на час перетину митного кордону держави.

Місцеві бюджети – бюджет Автономної Республіки Крим, обласні, районні бюджети, бюджети районів у містах і бюджети місцевого самоврядування.

Н

Надходження до бюджету – доходи бюджету та кошти, залучені в результаті взяття боргових зобов'язань органами державної влади, органами влади Автономної Республіки Крим або органами місцевого самоврядування.

Національна валюта – грошова одиниця — банкноти, білети державної скарбниці, монети, платіжні документи та інші цінні папери, виражені у грошовій одиниці.

Нематеріальні активи – вартість об'єктів промислової та інтелектуальної власності, а також інших аналогічних прав, визначених об'єктом права власності конкретного підприємства.

Нерезиденти – юридичні особи та суб'єкти підприємницької діяльності, що не мають статусу юридичної особи України, із місцезнаходженням за межами України, які створені та діють відповідно до законодавства іноземної держави.

О

Об'єкт податку вказує на те, що саме оподатковується (дохід, земля, транспортний засіб тощо). Назва податку майже завжди походить від об'єкта оподаткування. У фіскальній термінології об'єкт оподаткування ще називають податковою базою.

Одиниця оподаткування (або масштаб вимірювання) - це одиниця виміру (фізичного чи грошового) об'єкта оподаткування. Фізичний вимір точніше відображає об'єкт оподаткування (площа земельної ділянки в га або м², обсяг циліндра двигуна транспортного засобу в м³). Грошовий вимір може бути безпосереднім – у разі оцінки доходів і опосередкованим – якщо оцінюється земельна ділянка, майно тощо.

П

Плата за землю (або земельний податок) – плата, що є складовою податку на майно, яку сплачують до бюджету власники земельних ділянок, земельних часток (паїв) та землекористувачі, крім орендарів та інвесторів - учасників угоди про розподіл продукції. Ставки плати з одного гектара сільськогосподарських угідь встановлюються у відсотках від їх нормативної грошової оцінки. Підставою для нарахування земельного податку є дані державного земельного кадастру. Юридичні особи самостійно обчислюють суму земельного податку щороку за станом на 1 січня і до 1 лютого подають розрахунок земельного податку до податкової інспекції.

Плата за оренду землі державної та комунальної власності – це податковий платіж, розмір якого з одиниці виміру об'єкта оподаткування встановлює сам платник за погодженням з органами влади, тобто ставка якого передбачена в договорі оренди землі.

Платник податку – особа, що зобов'язана здійснювати утримання та внесення до

бюджету податку, що сплачується покупцем, або особа, яка ввозить (пересилає) товари на митну територію України.

Податки – обов'язкові внески платників до бюджету і позабюджетних фондів, розміри і терміни сплати яких регламентуються податковим законодавством.

Податкова знижка – це неоподатковувана частина доходів громадян. До податкової знижки платник податку має право віднести пожертвування та благодійні внески неприбутковим організаціям у розмірі не більше 4 % його загального оподаткованого доходу за рік а також плату за навчання себе самого, або члена сім'ї першого ступеня спорідненості, який не одержує заробітної плати в розмірах, що не перевищує розміру місячного прожиткового мінімуму, діючого для працездатної особи на 1 січня звітного податкового року, помноженого на 1,4 та округленого до найближчих 10 грн. за кожен місяць навчання протягом року. частину витрат на оплату відсотків за іпотечними житловими кредитами, суму витрат платника податку на сплату страхових платежів та пенсійних внесків. Це дало змогу багатьом фізичним особам істотно зменшити суму податку до сплати за рахунок життєво необхідних витрат, хоча ускладнило декларування й розрахунок податку, тому що платникам необхідно збирати розрахункові документи і вести облік доходів та витрат в книзі обліку доходів і витрат.

Податкова система – сукупність різних видів податків, у побудові й методах обчислення яких втілюються певні принципи. Складається із прямих і непрямих податків. Прямі встановлюються безпосередньо на дохід або власність платника податків; непрямі включаються у вигляді надбавки до ціни товару (тарифу на послуги) і сплачуються споживачем. У складі непрямих податків вирізняють акцизи, фіскальні монополії, митні збори.

Податкова декларація – офіційна заява платника податку про одержані ним за звітний період доходи й поширювані на них податкові знижки та пільги.

Податкова квота – частка податку в доході платника. Вона характеризує рівень оподаткування і може бути як в абсолютному, так і у відносному вимірах. У податковій справі податкові квоти законодавче не встановлюються.

Податкова соціальна пільга – це розміри доходів фізичних осіб, що звільнені від оподаткування: Право на податкову соціальну пільгу має кожен громадянин, що є найманою особою, якщо розмір його заробітної плати не перевищує розміру місячного прожиткового мінімуму, діючого для працездатної особи на 1 січня звітного податкового року, помноженого на 1,4 та округленого до найближчих 10 грн. Розмір податкової соціальної пільги в більшості випадків – 50% прожиткового мінімуму станом на перше січня звітного року. Окремі категорії працездатних громадян мають право на підвищений рівень податкової соціальної пільги. Зокрема, громадянин, що утримує двох і більше дітей віком до 18 років – в розмірі 100 % податкової соціальної пільги для працездатних категорій громадян за кожен таку дитину; одинока мати, батько, опікун чи піклувальник – 150 % за кожен таку дитину віком до 18 років; особи, що утримують дітей інвалідів віком до 18 років – 150 % за кожен таку дитину; учасники бойових дій Другої світової війни, ліквідатори наслідків аварії на ЧАЕС II категорії – 150 % загальної пільги; особи нагороджені 4 і більше медалями «За відвагу», повні кавалери ордена бойової та трудової слави, Герої Радянського Союзу, Герої України, ліквідатори наслідків аварії на ЧАЕС II категорії – 200 % загального розміру податкової соціальної пільги.

Податкові зобов'язання – загальна сума податку, одержана (нарахована) платником податку в звітному (податковому) періоді.

Податкові канікули – певний проміжок часу, протягом якого платникові податків надається пільга у вигляді звільнення від сплати податку.

Податкові пільги – повне або часткове звільнення фізичних і юридичних осіб від сплати податків відповідно до чинного законодавства.

Податковий контроль — спеціальний контроль із боку державних органів за дотриманням податкового законодавства, правильністю обчислення, повнотою і своєчасністю сплати податків та інших обов'язкових платежів юридичними і фізичними особами.

Податковий кредит – сума, на яку платник податку має право зменшити податкове зобов'язання звітного періоду.

Податок на доходи фізичних осіб — податкова форма, платниками якої є фізичні особи (як резиденти так і нерезиденти), а також податкові агенти (роботодавці), які зобов'язані нарахувати податку, утримати суму податку у найманих осіб та перерахувати податок до бюджету. Об'єктом оподаткування є заробітна плата та інші доходи фізичних осіб. Відповідальними за нарахування і сплату податку є податкові агенти, тобто роботодавці. Податок сплачується до бюджету під час виплати оподаткованого доходу. У разі виплати доходів готівкою з каси чи в не грошовій формі – податок сплачується на наступний банківський день після такої виплати. При оподаткуванні доходів у вигляді оплати праці, від нарахованої заробітної плати віднімаються суми єдиного соціального внеску, що справляються за рахунок доходів найманого працівника, та сума податкової соціальної пільги за її наявності. Розмір ставки податку становить 18 %. Проте для окремих видів доходів визначені спеціальні ставки (наприклад, 18 % - для пасивних доходів, у тому числі нарахованих у вигляді дивідендів по акціях та/або інвестиційних сертифікатах, що виплачуються інститутами спільного інвестування, 5 % - для доходів у вигляді дивідендів по акціях та корпоративних правах, нарахованих резидентами - платниками податку на прибуток підприємств). Термін подачі декларації про майновий стан та доходи фізичних осіб – до 1 травня, що настає за звітним, граничний термін сплати податку – протягом 10 календарних днів після граничного строку подання річної декларації про майновий стан та доходи.

Податок на додану вартість – податкова форма, платниками якої можуть бути юридичні або фізичні особи, які здійснюють або планують здійснювати господарську діяльність та реєструється за своїм добровільним рішенням як платник цього податку (якщо їх обсяги реалізації за попередній рік складають не менше 150 тис. грн.); підлягають обов'язковій реєстрації як платник цього податку; імпортують товари (супутні послуги) в обсягах, що підлягають оподаткуванню цим податком згідно з нормами цієї статті; будь-яка особа, яка за своїм добровільним рішенням зареєструвалася платником податку. Об'єктом оподаткування є обсяги реалізації товарів, робіт та послуг. Ставки податку: 20% (реалізація більшості видів товарів, робіт та послуг на території України); 7% (реалізації на митній території України та ввезення на митну територію України лікарських засобів, медичних виробів та медичного обладнання) і 0% (експорт товарів, робіт та послуг).

Податок на майно є основним податком землевласників, землекористувачів та користувачів і власників об'єктів нерухомого майна. Податок на майно складається з

податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки; транспортного податку; плати за землю.

Податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки майно – податкова форма, платниками якої є фізичні та юридичні особи, в тому числі нерезиденти, які є власниками об'єктів житлової та нежитлової нерухомості. Об'єктом оподаткування є об'єкти житлової та нежитлової житлової нерухомості. Базою оподаткування є житлова площа об'єкта житлової нерухомості та площа нежитлової нерухомості.

Податок на прибуток підприємств – податкова форма, платниками якої є юридичні особи на загальній системі оподаткування. Об'єктом оподаткування є обсяги реалізації товарів, робіт та послуг. Ставки податку для суб'єктів, що займаються більшістю видів діяльності – 18 % (в. т.ч. геодезією та землепорядкуванням); для суб'єктів страхової діяльності юридичних осіб резидентів – 3 %; (0 відсотків за договорами з довгострокового страхування життя, договорами добровільного медичного страхування та договорами страхування у межах недержавного пенсійного забезпечення, зокрема договорів страхування додаткової пенсії); 30 %) від доходу, отриманого від діяльності з випуску та проведення лотерей, азартних ігор з використанням гральних автоматів; 18 відсотків від доходу, отриманого від букмекерської діяльності, азартних ігор (у тому числі казино), крім доходу, отриманого від азартних ігор з використанням гральних автоматів, зменшеного на суму виплачених виплат гравцю.

База оподаткування з податку на прибуток обчислюється як прибуток із джерелом походження з України та за її межами, який визначається шляхом коригування (збільшення або зменшення) фінансового результату до оподаткування (прибутку або збитку), визначеного у фінансовій звітності підприємства відповідно до національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку або міжнародних стандартів фінансової звітності, на податкові різниці.

Декларація з податку на прибуток подається до ДПІ до 60 календарних днів, наступних за звітним роком, податок сплачується до 70 календарних днів, наступних за звітним роком. Податковим періодом з податку на прибуток є рік. При цьому виробники сільськогосподарської продукції можуть обрати річний податковий (звітний) період, який починається з 1 липня поточного звітного року і закінчується 30 червня наступного звітного року. Не дивлячись на те, що річна сума податку на прибуток сплачується у визначений Податковим кодексом термін, частина податку (1/12 від річної суми податку за попередній рік сплачується авансовими платежами щомісяця).

Податок, що підлягає сплаті до бюджету платниками податку, зменшується на суму нарахованого та сплаченого податку на майно (в частині податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки).

Прибуток – кінцевий фінансовий результат діяльності підприємства. Обчислюється як різниця між валовим виторгом (без податку на додану вартість й акцизного збору) та витратами на виробництво й реалізацію продукції (робіт, послуг).

Прибуток від позареалізаційних операцій – сума коштів, які одержує підприємство від позареалізаційних операцій, зменшена на суму витрат на ці операції.

Прибуток від реалізації продукції (робіт, послуг) – виручка від реалізації продукції (робіт, послуг), зменшена на суму нарахованого (сплаченого) податку на додану вартість, акцизного збору, ввізного мита, митного збору та інших обов'язкових зборів і платежів, визначених чинним законодавством, а також на суму витрат, що включаються

у собівартість продукції (робіт, послуг).

Прихований дохід – частка сукупного доходу, не зазначена суб'єктом оподаткування у декларації, що подається до податкової інспекції, або дохід, не оприлюднений унаслідок неподання такої декларації у строки та на умовах, визначених законодавством.

Продаж майна, продукції, робіт, послуг – передавання права власності на майно, продукцію, роботи, послуги, нематеріальні активи, цінні папери, валютні цінності, інші види фінансових ресурсів та матеріальних цінностей іншим юридичним і фізичним особам за допомогою угод купівлі-продажу або ціни на певну еквівалентну суму коштів, інших цінностей у матеріальній і нематеріальній формах, боргових зобов'язань у вартісному вираженні.

Р

Резиденти – юридичні особи, включаючи і бюджетні організації, суб'єкти підприємницької діяльності, їхні філії, відділення та інші відокремлені підрозділи, котрі складають окремий баланс, мають розрахунковий рахунок і здійснюють реалізацію продукції, робіт, послуг на митній території України.

Рентна плата – це податкова форма, що складається з рентної плати за користування надрами для видобування корисних копалин; рентної плати за користування надрами в цілях, не пов'язаних з видобуванням корисних копалин; рентної плати за користування радіочастотним ресурсом України; рентної плати за спеціальне використання води; рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів; рентної плати за транспортування нафти і нафтопродуктів магістральними нафтопроводами та нафтопродуктопроводами, транзитне транспортування трубопроводами природного газу та аміаку територією України.

Рентна плата за користування надрами для видобування корисних копалин сплачується при видобуванні корисних копалин. Платниками є видобувачі корисних копалин (нафти, природного газу, кам'яного і бурого вугілля, залізної руди, кухонної кам'яної солі тощо). Об'єкти оподаткування – це обсяги видобутих корисних копалин, обсяги їх фактичних втрат у надрах, а також обсяги корисних копалин, видобутих із відходів гірничовидобувного виробництва. Ставки плати встановлені в гривнях з одиниці виміру обсягу добутої мінеральної сировини (1 т, 1 м³), а в окремих випадках у процентах до вартості видобутих корисних копалин.

Рентна плата за користування надрами в цілях, не пов'язаних з видобуванням корисних копалин – це податкова форма, платниками якої є юридичні та фізичні особи - суб'єкти господарювання, які використовують у межах території України ділянки надр для зберігання природного газу, нафти, газоподібних та інших рідких нафтопродуктів; витримання виноматеріалів, виробництва і зберігання винопродукції; вирощування грибів, овочів, квітів та інших рослин; зберігання харчових продуктів, промислових та інших товарів, речовин і матеріалів; провадження інших видів господарської діяльності. Об'єктом оподаткування рентною платою за користування надрами в цілях, не пов'язаних з видобуванням корисних копалин, є обсяг підземного простору (ділянки) надр, що використовується для таких цілей.

Рентна плата за користування радіочастотним ресурсом України сплачується загальними користувачами радіочастотного ресурсу, що користуються ним на підставі ліцензій на користування радіочастотним ресурсом, ліцензій на мовлення та дозволів на експлуатацію радіоелектронного засобу та випромінювального пристрою, дозволів на його експлуатацію, отриманих на підставі договорів з власниками ліцензій.

Рентна плата за спеціальне використання води сплачується за забір і використання водних ресурсів суб'єктами підприємницької діяльності, за користування водами для потреб гідроенергетики та за використання водних артерій водним транспортом. Основною формою є збір за забір і використання води. Для користувачів водними ресурсами встановлюються ліміти на поставку води. У межах ліміту збір вноситься за встановленими тарифами з 1 м³, а за понадлімітний обсяг використаної води – у п'ятикратному розмірі. За користування водами для потреб гідроенергетики тарифи встановлюються за 100м³ без лімітування водокористування. Для водного транспорту за користування водними ресурсами тарифи встановлено за одну тоннаж-добу (вантажні судна) чи одне місце-добу (пасажирські судна). Збір за спеціальне використання води сплачується щоквартально (підприємства водного транспорту сплачують починаючи з першого півріччя).

Рентна плата за спеціальне використання лісових ресурсів справляється до бюджету за такі види спеціального використання лісових ресурсів: заготівля деревини, в тому числі в ході поліпшення якісного складу лісів, їх оздоровлення та посилення захисних властивостей а також розчищення лісових ділянок в зв'язку з будівництвом гідровузлів, трубопроводів та шляхів; заготівля живиці; заготівля другорядних лісових матеріалів; побічні лісові користування.

Рентна плата за транспортування нафти, газу та аміаку територією України сплачується суб'єктами господарювання, які експлуатують магістральні трубопроводи та надають послуги з транспортування нафти, газу та аміаку трубопроводами України. Платником рентної плати за транзит природного газу територією України є НАК «Нафтогаз України», який надає послуги з його транзиту територією України. Об'єктом оподаткування рентною платою для нафти та нафтопродуктів є їх фактичні обсяги, що транспортуються територією України у податковому (звітному) періоді; для природного газу та аміаку є сума добутків відстаней відповідних маршрутів їх транспортування (переміщення), узгоджених між платником рентної плати та замовником на відповідний податковий (звітний) період, на обсяги природного газу та аміаку, транспортованих (переміщених) кожним маршрутом транспортування.

С

Ставка податку – це законодавчо встановлена величина податку з одиниці виміру бази оподаткування. Існують два підходи до встановлення податкових ставок: універсальний і диференційований. За універсального встановлюється єдина для всіх платників ставка, за диференційованого - кілька. Диференціація ставок може відбуватися у двох напрямках. Перший - у розрізі платників, коли для більшості платників виділяється основна ставка, а також знижені й підвищені ставки для окремих платників. Другий - у розрізі різних характеристик і оцінок об'єкта оподаткування. За способом побудови ставки податку поділяються на тверді та процентні. Тверді ставки встановлюються у грошовому вимірі на одиницю оподаткування в натуральному обчисленні. Процентні ставки встановлюються щодо об'єкта оподаткування, який має грошовий вимір. Процентні ставки можуть бути пропорційними, прогресивними, регресивними і змішаними. Пропорційні - це єдині ставки, що не залежать від розміру об'єкта оподаткування. Прогресивні - це такі ставки, розмір яких зростає в міру збільшення обсягів об'єкта оподаткування. Регресивні ставки на відміну від прогресивних зменшуються в міру зростання об'єкта оподаткування. У практиці оподаткування

прогресивні і регресивні ставки можуть застосовуватись як окремо, так і в поєднанні - у вигляді прогресивно-регресивної і регресивно-прогресивної шкали ставок.

Суб'єкти оподаткування – це особи (юридичні або фізичні), на яких покладено обов'язки сплачувати, утримувати та перераховувати податки до бюджету. Платника податку треба відрізнити від справжнього носія податку (кінцевого споживача) - особи, на яку податок припадає наприкінці усіх процесів перекладання.

Сукупний оподатковуваний дохід – сума сукупних доходів, отриманих суб'єктом оподаткування у будь-якій формі (грошовій, матеріальній і нематеріальній) і за будь-яких умов незалежно від джерела.

Т

Транспортний податок – податкова форма, що є складовою податку на майно, платниками якої є фізичні та юридичні особи, в тому числі нерезиденти, які мають зареєстровані в Україні власні легкові автомобілі, при цьому вік автомобіля становить не більше п'ять років і ціна автомобіля становить понад 375 мінімальних зарплат. Об'єктом оподаткування є легкові автомобілі, з року випуску яких минуло не більше п'яти років (включно) та середньоринкова вартість яких становить понад 375 розмірів мінімальної заробітної плати, встановленої законом на 1 січня податкового (звітного) року. Ставка податку встановлюється з розрахунку на календарний рік у розмірі 25000 грн за кожен легковий автомобіль, що є об'єктом оподаткування.

Ф

Фізичні особи – громадяни, в тому числі особи, які є суб'єктами підприємницької діяльності без створення юридичної особи.

Ч

Чистий дохід суб'єкта підприємницької діяльності від продажу продукції, робіт, послуг – виручка від продажу продукції, робіт, послуг, зменшена на суму нарахованого акцизного збору, податку на додану вартість, ввізного мита, митного збору та інших обов'язкових зборів і платежів, визначених чинним законодавством, а також на суму документально підтверджених витрат, що відносяться на собівартість продукції, робіт, послуг.

Ю

Юридичні особи – підприємства, що виступають як суб'єкти громадянства, в тому числі господарських прав та обов'язків, які мають самостійний баланс, гербову печатку, розрахунковий рахунок у банку, діють на основі статуту або положення і відповідають у разі банкрутства майном, що їм належить.

Боровик П.М., Шемякін М.В., Кирилюк В.П., Кисельов Ю.О., Удовенко І.О. Словник основних термінів з курсу „Оподаткування землі та нерухомості” для студентів освітнього рівня «Магістр», що навчаються за освітньою програмою «Геодезія та землеустрій» та спеціальністю 193 «Геодезія та землеустрій». Умань: ПВКП «АЛМІ» 2022. 12 с.

Підписано до друку: 27.06.2022 р.

Ум. друк. арк. – 1,01.

Зам № 45/27-06-2022

Тираж 100 прим.

ПВКП «АЛМІ», 20300, м. Умань, вул. Садова, 4